

O turismo cultural en Galicia

Resumo executivo

O turismo constitúe unha industria de gran importancia para a economía de moitas rexións. Hoxe en día prodúcese uns 900 millóns de viaxes turísticas internacionais cada ano no mundo. España é un país que se ten beneficiado tradicionalmente do fluxo de viaxeiros. Os turistas que nos visitan gastan uns 50.000 millóns de euros. Aínda que as comunidades autónomas máis beneficiadas por esta industria son as illas e a vertente mediterránea, Galicia afianzouse como unha oferta turística de gran potencial de crecemento e que xa funciona como un importante impulsor da economía. Pódese dicir que os impactos directos e indirectos do turismo na economía galega supoñen máis dun 10% do PIB.

A actividade turística que experimentou un aumento considerable a partir da década de 1960, tendeu a especializarse de tal xeito que xorde un turismo cultural que constitúe unha alternativa que encaixa perfectamente coa necesidade de diversificar e desestacionalizar a oferta para satisfacer unha demanda en continuo cambio.

Os principais organismos internacionais dedicados ao estudo ou á promoción do turismo coinciden hoxe en día en recomendar, canto menos, o desenvolvemento da relación entre cultura e turismo, tanto como recurso e potencial de desenvolvemento local e rexional, como garantía de conservación e posta en valor do patrimonio, así como catalizador para a sostibilidade.

Hai dous tipos principais de turistas culturais: Un é o turista que accede a un destino principalmente por motivos culturais, e outro, máis xenérico, que realiza algún tipo de actividade cultural. O patrimonio e a ampla oferta cultural permite que neste último grupo se sitúen practicamente as tres cuartas partes dos turistas estranxeiros que visitan Galicia. No tocante ás persoas que visitan Galicia por motivos culturais, ofrécese unha panorámica máis ampla.

Algúns datos salientables que atopamos, froito da explotación de diferentes fontes estatísticas, resúmense nos seguintes:

- En 2008, **550.000 españois** residentes fóra da nosa comunidade visitaron Galicia por motivos culturais. Nos últimos 7 anos, o crecemento deste tipo de turista é de máis do 100%. Do total de visitantes (incluíndo os que veñen por motivos profesionais ou familiares) do resto de España, o turismo cultural supón case o 7%, cifra que se eleva ata o 16% dos que veñen por motivos de ocio.
- O **perfil do turista** é unha persoa con traballo ou en idade de traballar, casada e que elixe establecementos hostaleiros para aloxarse. Aínda que non hai grandes diferenzas, hai unha pequena tendencia a que o turista cultural que visita Galicia procedente do resto de España sexa unha muller, que ademais

realiza unha estadía algo máis longa. Por outra banda, en máis da metade dos casos, os turistas españois xa visitaran Galicia con anterioridade.

- En 2008, chegaron a Galicia case **500.000 viaxeiros procedentes do estranxeiro** por motivos culturais. Pese a que hai unha certa variación segundo os anos, cunha baixada en 2007 e unha recuperación en 2008, obsérvase un crecemento histórico moi forte. Por tomar un ano de referencia, dende o Ano Santo de 2004, as entradas deste tipo de viaxeiro experimentaron un incremento do 296%. Se o efecto arrastre do Xacobeo parece menos obvio entre os turistas culturais do resto de España, no caso dos viaxeiros internacionais semella que esta celebración incide moi positivamente na atracción de turistas en anos posteriores.
- Outro dato positivo é que a **proporción entre turistas e excursionistas** vai evolucionando a favor da primeira, dado o maior gasto que realizan. Esta proporción está moi condicionada pola entrada de excursionistas portugueses, que forman dentro deste grupo o colectivo con diferenza máis importante. O resto de viaxeiros internacionais que acceden a Galicia por motivos culturais copan unha cota do 18%, aproximadamente, en 2008, pero con taxas de crecemento espectaculares entre os turistas americanos e europeos, que ademais son os que teñen estadías máis longas.
- O **perfil do viaxeiro cultural estranxeiro** dos últimos anos é unha persoa de entre 45 e 64 anos, que accede en transporte pesado, alóxase entre 2 e 3 noites nalgún establecemento hoteleiro e accede sen paquete turístico. En canto á fidelización do destino, pese a que non son tantos os turistas internacionais que retornan a Galicia, case a cuarta parte dos que nos visitaran en 2008 xa estiveran aquí.
- Os **destinos preferentes** dos turistas culturais atópanse nas provincias da Coruña e Pontevedra, con moita diferenza, polo que o potencial de crecemento das provincias de Lugo e Ourense é importante.
- O **gasto dos turistas culturais** que se aloxan en establecementos hoteleiros de 3 ou máis estrelas supuxo uns ingresos de case 220 millóns de euros en 2008, o cal supón máis da terceira parte do total do gasto dos turistas. O gasto medio diario roldou os 110 euros. O gasto medio diario dos estranxeiros é sensiblemente maior ao dos nacionais, pero a tendencia nos últimos anos é a de nivelarse.

Dada a influencia do Ano Santo de 2004 no turismo en Galicia, inclúense datos de peregrinacións por entender que hai unha relación estreita entre este tipo de viaxeiro e o turista cultural. Así, conséntase que os picos de afluencia de 1993, 1999 e 2004 producen unha tendencia a aumentar as peregrinacións en anos sucesivos e en proporcións maiores. En relación cos datos de turismo cultural, observamos tamén un aumento moi importante de peregrinos estranxeiros en datas recentes que mesmo superan aos españois no último dato de referencia.

Por último, faise un cálculo aproximado do peso do turismo cultural no conxunta da economía galega, a partir das fontes dispoñibles. Os resultados indican que os impactos directos e indirectos do turismo cultural suman 1424 millóns de euros, o cal supón un 2,5% do PIB rexional, un dato que, comparado coas achegas doutros sectores económicos, resulta transcendental para a economía galega.